

Folyóiratunk 2006. téli száma a fentihez hasonló címmel összeállítást közölt az 1956-os magyar forradalomról 2006-ban megjelent történeti érdekű munkákról és az évforduló alkalmából rendezett tudományos konferenciáról. A 2006. november közepén lezárt lista 1102 könyv és 57 konferencia leírását tartalmazta. Jeleztük, hogy a bibliográfiát ki fogjuk egészíteni, és azt a *BUKSZ* honlapján közzé fogjuk tenni.

Fél évvel ezelőtt úgy gondoltuk, „a 2006-ban megjelent 1956-os könyvek száma bizonyosan meg fogja haladni a 120-at, feltehetően a 130-at is”. A valóság alaposan rácafozott az előrejelzésre. Közben a budapesti könyvesboltokban az 56-os könyvek kínálata mára jól érzékelhetően megcsappant (előző összeállításunk alapvetően a könyvesbolti kínálat alapján készült), a könyvtárakba beérkeztek azok a könyvek, amelyeket különböző okokból csak szűk körben vagy egyáltalán nem terjesztettek. A látogató az Országos Széchényi Könyvtárnak a 2007. évi Ünnepi Könyvhétén, a Ráday utcai „Kocsiszinben” rendezett kitűnő kiállításán 100 olyan könyvet láthatott, amelyet a rendezők „a 2006-ban megjelent közel 300 darab 56-os témájú könyvből” választottak ki. Munkánk során az 56-os tematikát kezdettől fogva részben szűkebben, részben másként értelmeztük, ugyanakkor olyan könyvekkel is számoltunk, amelyek még nem érkeztek be a nemzeti könyvtárba. Összeállításunk ily módon, néhány idén megjelent könyvvel együtt, 280 tételt tartalmaz, azaz a már korábbi összeállításban szereplőkön felül csaknem 170 új elemet hoz.

Válogatási szempontjainkat korábbi összeállításunkban ismertettük, ezen csak csekély mértékben változtattunk: 1. az itthon és külföldön magyar nyelven, 2. itthon idegen nyelven, illetve 3. a külföldön, idegen nyelven, de a magyar kulturális kormányzat közreműködésével kiadott, történeti érdekű, önállóan megjelent munkákat (könyveket) szerepeltetjük, a *BUKSZ* „Fontos könyvek” rovatából ismert csoportosításban. Az összeállításban a következő könyvek leírása szerepel:

ÖTVENHATRÓL ÖTVEN ÉV MÚLVA

Könyvek és tudományos konferenciák 1956-ról 2006-ban II. rész

- segédletek;
- írásos és szóbeli visszaemlékezések, naplók;
- dokumentum- és forrásközlések, forráskiadványok, szöveg- és szemelvénygyűjtemények, antológiák;
- képdokumentum- (a forradalom és a megtorlás korában keletkezett fényképeket, illetve képzőművészeti alkotásokat tartalmazó) kiadványok;
- feldolgozások: esszék; monográfiák, több- és egyszerezős tanulmánykötetek; ismeretterjesztő vagy helytörténeti jellegű kiadványok.

A szépirodalmi művek közül kizárólag az egykorú alkotásokat, illetve az azokat tartalmazó gyűjteményeket vettük figyelembe, néhány kivételtől eltekintve mellőztük a kiállítási kalauzokat és vezetőket; lemondunk a folyóiratok 56-os különszámainak áttekintéséről is. Nem szerepeltetjük az évforduló alkalmából kiadott elektronikus kiadványokat sem. Mint a korábbi változatban, most sem törekedtünk extenzív teljességre – ezért néhány kevésbé jelentős kiadványt elhagytunk –, de természetesen jóval szélesebb körből merítettünk, mint az a „Fontos könyvek” esetében megszokott. Előző összeállításunkban indokoltuk, miért korlátoztuk az annotálást a legszükségesebbekre; az azóta megjelent kiadványok esetében azonban – tekintettel arra, hogy többségükkel a közönség könyvesboltban csak ritkán találkozhatott – bővebb annotációt alkalmaztunk.

Hogy az évfordulós könyvtérnek (amely még most sem tekinthető lezártnak) mi volt a hozadéka, annak megállapítása a jelenkor-történeti kutatás feladata lesz. E helyütt csak a megjelent könyvek rendkívül nagy számát emeljük ki: 1989 folyamán, körülbelül fél év alatt (Csicskó Mária: Bibliográfia a magyar 1956-tal foglalkozó könyvekről. *BUKSZ*, 1989. 1. szám) harmincnégy könyv jelent meg 1956-ról, a forradalom 40. évfordulóján (1996/1997-ben, az OSZK online katalógusa alapján) mintegy 65, míg a fél évszázados évforduló alkalmából, tizenkét vagy inkább tíz hónap alatt mintegy 280 történeti érdekű könyv hagyta el a nyomdákat. Ha ehhez hozzávesszük, hogy Dorkó Szabolcs dokumentációjából kiindulva (Politikatörténeti Intézet Könyvtára) folyóiratokban, hetilapokban legalább 300 tanulmány, esszé, visszaemlékezés látott napvilágot, továbbá hogy a 2006. november közepéig önállóan megjelent (előző összeállításunkban felsorolt) munkák összerjedelme Gellériné Lázár Márta számítása szerint 17 510 oldal, azaz elolvasásuk legalább 36 napot igényelne (*Múltunk*, 2007. 1. szám, 223. old.) – nos, akkor világossá válik, miért gondoljuk, hogy az értékelés – pusztán a magyar nyelvű irodalom, szakirodalom, illetve a magyar nyelven megjelent tudományos eredmények értékelése is – hosszabb időt igényel.

Korábbi összeállításunkhoz hasonlóan, a könyveket követően felsoroljuk az 1956-tal foglalkozó legfontosabb tudományos konferenciákat, amelyeket 1. itthon, 2. külföldön, a külhoni magyar intézetek által, általában a befogadó ország kormányzatával, tudományos intézményeivel, civil szervezeteivel együttműködve vagy pedig 3. ugyancsak külföldön, immár a magyar kulturális kormányzattól teljesen függetlenül, de fontos vagy jellegzetesnek ítélt magyarországi és magyar részvétel mellett rendeztek – pontosabban azokat, amelyekről tudomást is szereztünk. Összeállításunknak ez a második része csak csekély mértékben, hét tétellel bővült, azaz összesen hatvanégy konferencia legfontosabb adatait tartalmazza.

Az anyaggyűjtést 2007. június 1-jén zártuk le.
Az összeállítás elérhető honlapunkon:
<http://buksz.c3.hu/web/072/1956.pdf>

PAJKOSSY GÁBOR